

2004'ten 2024'de Türk spor federasyonlarında özerkliğin incelenmesi

Özgün PARASIZ¹

¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye

Derleme Makale/Review

DOI: 10.5281/zenodo.10044098

Gönderi Tarihi/Received:
07.05.2023

Kabul Tarih/Accepted:
10.09.2023

Online Yayın Tarihi/Published:
29.10.2023

Öz

Ulusal Spor Federasyonları (USF) sorumlu oldukları spor dallarının yönetimi ve denetiminden sorumlu yegâne kuruluşlardır. Dolayısıyla USF'lerin, doğru yapılanması büyük önem arz etmektedir. Uluslararası bağlamda USF'ler için öne çıkarılan yapılanma şekli ise siyasi ve ekonomik baskılardan arındırılmış özerk yapılanmadır. Bu nedenle araştırmada; Türkiye'de USF'lere özerklik hakkının tanındığı 2004 yılından itibaren günümüze kadar ilgili yasa ve yönetmeliklerde yapılan değişikliklerin, uluslararası ve ulusal bağlamda özerkliğin gereklilikleri çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi metodu kullanılmıştır. 2004 yılından itibaren günümüze kadar çıkarılan yasa ve yönetmelikler incelenerek ulusal ve uluslararası bağlamda spor yönetiminde özerklik temel kriterleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemlerinden tematik derleme deseni kullanılarak incelenmiştir. Araştırma bulgularında göre, Türkiye'deki USF'lere 2004 yılında verilen özerkliğin ilerleyen yıllarda, Tahkim Kurulu'nun yapısı, başkan adaylığı kriterlerini belirleme yetkisinin ellerinden alınması, Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün (SHGM) Federasyon Genel Kurullarında sahip olduğu delege sayısı, Gençlik ve Spor Bakanı'na, Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu raporu ile verilen yetki ve genel sekreterlik makamının sahip olduğu yetki aracılığıyla zayıflatıldığı söylenebilir. Sonuç olarak, başta özerk federasyonlardan bağımsız federasyonlara geçiş sürecinde yapılan değişiklikler olmak üzere USF'ere özerklik hakkının ilk olarak tanındığı 2004 yılından günümüze kadar ilgili yasa ve yönetmeliklerde yapılan değişikliklerle USF'lerin özerkliğinin giderek zayıflatıldığı ve siyasete daha bağımlı hale getirildikleri söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Bağımsızlık, özerklik, spor federasyonları

Examination of autonomy in Turkish sports federations from 2004 to 2024

Abstract

In Turkey, NSF are the only organizations responsible for the organization, management, and supervision of the sports branches. Therefore, it is great importance that SFs are structured and positioned correctly. At this point, the most correct form of structuring for NSFs is an autonomous structure completely free from political and economic pressures. In the research, it is aimed to evaluate the changes made in the relevant laws and regulations since 2004, within the framework of the basic requirements of autonomy in the international and national context. For this purpose, the document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the study. The relevant texts and articles since 2004 were examined and evaluated within the framework of the basic criteria of autonomy. The data obtained was examined using the thematic compilation pattern, one of the descriptive analysis methods. According to the research findings, the autonomy NSFs has been weakened through the structure of the Arbitration Board, the removal of the authority to determine the criteria for presidential candidacy, the number of delegates that the GDS has in the General Assemblies of the Federation. As a result, it can be said that the autonomy of NSFs has been gradually weakened and they have become more dependent on politics.

Keywords: Independence, autonomy, sports federations

Sorumlu Yazar/Corresponded Author: Özgün PARASIZ, **E-posta/e-mail:** oparasiz@gazi.edu.tr
The Extended English Abstract is located the end of the Article.

GİRİŞ

Ulusal Spor Federasyonları (USF) sorumlu oldukları spor dallarının gelişimi, topluma yayılması, yarışma vb. organizasyonların düzenlenmesi, yönetimi ve denetiminden sorumlu yegâne kuruluşlardır. Dolayısıyla modern dünyada insan hayatı üzerindeki önemi ve etkisi giderek artan spor olgusunun sayısız faydasının toplumuna yansiyabilmesi için USF'lerin iyi yönetilmesi ve doğru yapılanması büyük önem arz etmektedir (Green & Collins, 2008; Pardo ve ark., 2014). Bu durum devletleri sporu geliştirmek ve yaygınlaştırmak için etkin ve verimli bir örgütsel ve hukuki yapıyı oluşturmak durumunda bırakmıştır. Spor yönetiminde ise sporun dinamik yapısına uygun, hızlı bir işleyişe sahip ve spora özgü tasarlanmış bir yönetim biçimine ihtiyaç duyulmaktadır.

Uluslararası spor yönetiminde var olan piramit yapılanmanın çatı örgütü Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), anayasası niteliğindeki Olimpik Antlaşmada, USF'ler için en doğru yapılanma şekli olarak siyasi ve ekonomik baskılardan tümüyle arındırılmış özerk yapılanmayı işaret etmektedir (Chappelet & Kübler-Mabbott, 2008; Chappelet, 2010). Nitekim birçok gelişmiş ülkede spor yönetimi Olimpik Antlaşmanın işaret ettiği şekilde özerk ve hükümet dışı örgütler tarafından sevk ve idare edilmektedir. Özellikle Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin hemen hepsinde spor, özerk bir çatı örgüt altında organize edilmiş özerk USF'ler tarafından sevk ve idare edilmektedir (Erturan & Yenel, 2004; Chappelet & Kübler-Mabbott, 2008; Enjolras & Waldahl 2010; Lucidarme ve ark., 2018). Bu sayede modern spor yönetiminin gerektirdiği dinamik ve siyasetten bağımsız yapı korunabilmektedir. Nitekim bahsi geçen ülkelerde sporun doğru yönetildiği, o ülkelerdeki insanların spora katılım oranları ve uluslararası arenada elde ettikleri başarılar üzerinden kolayca görülebilir.

Özerklik

Özerklik kavramı spor yönetimine resmi boyutta ilk olarak 1949 yılında Olimpik Antlaşmanın 24. maddesine "Ulusal Olimpiyat Komiteleri tam olarak bağımsız ve özerk statüde ve her türlü politik, dini ve ticari etkiden tamamen uzak olmalıdır" ifadesi eklenerek, girmiştir. 1958 yılında ise bu kurala "Bu özelliklere sahip olmayan Ulusal Olimpiyat Komitelerinin IOC tarafından tanınmalarının iptal edilerek, Olimpiyat Oyunlarına katılamayacakları" ifadesi eklenerek, Ulusal Spor Örgütlenmeleri için Özerliğin zorunluluğu pekiştirilmiştir. O günden itibaren Olimpik Antlaşmada 75 yıla yaklaşan süreçte kesintisiz şekilde yer alan ve günümüzde halen popülerliğini sürdüren özerk yapılanmaya göre başta spor federasyonları olmak üzere spor yönetim organlarının hükümetlerden ve siyasi etkilerden bağımsız şekilde örgütlenmesi gereklidir (Chappelet, 2010).

Başta olimpiik branşlar olmak üzere bütün ulusal spor federasyonları, uluslararası spor federasyonları aracılığı ile Olimpiik Antlaşma çerçevesince IOC tarafından izlenmekte ve işleyişlerine Olimpiik Antlaşmanın temel ilkeleri çerçevesinde yön verilmektedir (Chappelet & Kübler-Mabbott, 2008; Ming ve ark., 2012; Geeraert ve ark., 2015). IOC bu bağlamda kendi temel ilkelerine uyum göstermeyen branş ve ülkeleri kendi sistemi içerisinde çıkarmakta ve olimpiyatlarına katılımlarını askıya alabilmektedir. Şüphesiz ki spor dünyasında bütün kişi, kurum ve örgütlerin en büyük hedefini oluşturan olimpiyat oyunlarına katılamama ihtimali oldukça caydırıcı bir yaptırımdır.

Nitekim günümüz dünyasında pek çok ülkede her geçen gün otoriterleşen siyasi erkelere rağmen USF'lerin hükümetlerden ve siyasi etkilerden değişen oranlarda uzak kalabilmesinin yegâne ve en güçlü dayanağı olimpiik antlaşma ile IOC'nin talep ettiği özerklik şartıdır. Benzer şekilde ülkemizde de kanunla kurulmuş özerk kuruluşlar olan üniversitelerde dahi rektörlük seçimlerinin kaldırılması ile idari özerkliğin zayıflatıldığı ortamda spor federasyonlarının başkanları halen tartışmalı da olsa seçimlerle göreve gelmesi bu durumun en önemli örneklerindedir.

Spor yönetimi literatürü içerisinde bir spor örgütünün özerkliğin değerlendirilebilmesi için çeşitli temel kriterler öne sürülmüştür (Chappelet, 2010; Geeraert ve ark., 2015). Ancak her ne kadar USF'ler IOC ve uluslararası spor federasyonlarının belirlediği ilkeler ve talimatlar çerçevesinde faaliyetlerini organize etseler de yasal yapılanmaları görev yaptıkları ülkenin genel yönetim anlayışı ve kanuni düzenlemeleri çerçevesinde organize edilir ve her ülkenin kamu yapılanması kendilerine özgü yasal ve sosyal yapılanmaları nedeniyle farklıdır. Dolayısıyla her yerde tam anlamıyla geçerli sportif özerklik kriterlerinin oluşturulması zordur. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde özerklik kavramı uluslararası bağlamda temellendirilerek, araştırma kapsamında incelenen spor federasyonlarının faaliyet gösterdiği Türkiye Cumhuriyeti özelinde var olan yasal durum da değerlendirmelerde dikkate alınarak, özerklik olgusu yorumlanacaktır.

Öncelikle Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına göre, Türk kamu teşkilatlanması içerisinde yer alan bir örgütün özerk sayılabilmesi için kendine ait bir yasa ile kurulması gereklidir. Ancak görülmektedir ki 70'e yakın USF'ye sahip olan Türk sporunda bunun yegâne örneği, 1992 yılında kendine ait bir yasa ile kurulan ve özerklik kazanan ilk spor federasyonu olan Türkiye Futbol Federasyonu'dur (TFF). İlerleyen bölümde açıklanacağı üzere, 2004 yılından itibaren çeşitli yasa ve yönetmeliklerle özerkleşme fırsatı elde etmiş diğer spor federasyonları ise

kendilerine ait kuruluş yasaları olmadan tek bir kanunla topluca özerkleşmiş ve bu durum ileride yaşanacak sorunların zeminini hazırlamıştır.

Tabi ki bir kuruluşun yasayla kurulması özerklik için tek başına yeterli değildir. Özerkliğin gerçek anlamda sağlanabilmesi için idari ve mali açıdan da gerçekleşmesi gereken birçok önemli kriter de bulunmaktadır (Erturan & Yenel, 2004; Chappelet, 2008; Kocamaz ve ark., 2009; İmamoğlu, 2011; Tortop ve ark., 2014). Bu noktada durumun daha iyi anlaşılabilmesi için idari ve mali özerklik kavramlarını detaylı bir şekilde ele almak gereklidir.

Buna göre idari özerklik; örgütün seçim ve yönetim sistemleri ile ilgilidir. Özerk örgütte yöneticilerin demokratik bir seçimle dış etmenlerden etkilenmeden göreve gelmesi gerekir. Başkanı veya yöneticileri, atama veya siyasi baskı ile seçtirilen bir kuruluşta özerklikten bahsedilemez. Aynı şekilde karar alma organlarının idari vesayet tarafından görevden alınamaması ve yöneticilerin kararlarını üst makamların ön iznine veya onayına bağlı olamadan alabilmeleri de gereklidir (Erturan & Yenel, 2004; Chappelet & Kübler-Mabott, 2008; Çolakoğlu & Erturan-Öğüt, 2009; Geeraert ve ark., 2015).

Özerkliğin gerçek anlamda temininde diğer önemli koşul ise mali özerkliktir. Mali özerkliğin ise iki temel boyutu vardır. Bunlardan birincisi örgütlerin harcama yapmada bağımsız olmalarıdır. İkinci boyutu ise özerk örgütlerin ihtiyaç duydukları maddi kaynakların temininde tek odağa özellikle de siyasete bağımlı olmamaları veya kendi kaynaklarını yaratabilmeleridir (Geeraert ve ark., 2015; Zeimers ve ark., 2020). Bu tek noktalı bağımlılık devlet kaynaklarına olabileceği gibi tek bir büyük sponsora bağlı olmakta olabilir. Tek kaynak bağımlılığı özerklik için oldukça sakıncalı sonuçlar doğurabilir (Enjolras & Waldahl, 2010; İmamoğlu, 2011; Tortop ve ark., 2014; Lucidarme ve ark., 2018). Öz kaynak gelirlerini ihtiyaçlarının üzerine çıkarıp mali anlamda özerkliğini elde etmeyen hiçbir örgütün tam olarak özerk olması mümkün değildir.

İlgili literatürde sayısız defa belirtildiği üzere, özerklik spor örgütleri için en doğru ve modern yapılanmadır. Ancak özerklikten doğan haklar doğru kullanılmazsa FIFA örneğinde (Bkz. "FIFA Uncovered) olduğu gibi politik baskılardan bile daha zararlı sonuçlar doğurabilir. Özerk kuruluşlarda bilinçsiz veya kötü niyetli yöneticilerin etkisinde, keyfi tutum ve davranışlarda bulunulabilir ve kaynakları israf edilebilir (Tortop ve ark., 2014; Hylton, 2017). Bu nedenle özerk kuruluşların mali faaliyetleri denetlenmelidir. Ancak bu denetim bir baskı aracı haline dönüşmemesi için bağımsız örgütler tarafından yapılmalıdır.

Özerkliğin Türk spor yönetimindeki serüveni

Aslında Türk sporuna “özerklik” kavramı dünya örneklerinin birçoğundan önce, ilk çok branşlı ve ülke çapında faaliyet gösteren çatı örgütü olan, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın (TİCİ) kurulması ile (1922) ile girmiştir. TİCİ, ilk spor kulüplerin öz yönetim anlayışı ile bir araya gelmesi ile kurulması ve yöneticilerinin hepsinin sporcu veya kulüplerin yöneticileri olmasının bir sonucu olarak doğası gereği özerk yapılanma gösteren bir örgüttür.

TİCİ ile çok erken dönemde (1922) başlayan özerk yapılanma, 1936 yılında Türk Spor Kurumunun (TSK) kurulması ile büyük oranda zayıflatılmıştır. TİCİ son dönemlerinde ülkede sporun hızla büyümesi nedeniyle birçok mali ve idari sorunun yaşamış ve kendi genel kurulu tarafından kapatılarak TSK kurulmuştur (Serarslan, 2005). TSK ise Nazi Almanya'sı Olimpiyat Komitesi Başkanı Carl Diem'in önerileri ve 1929 Büyük Ekonomik Bunalımının getirdiği sorunlar neticesinde “sporda devletçilik” ilkesi çerçevesinde oluşturulmuş ve o dönemin küresel konjonktürünün bir doğal yansıması olarak, dönemin tek siyasi partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi'ne bağlanmıştır (Sümer, 1990; Yenel & Parasız, 2019). Ancak TSK'nın kuruluşundan sadece iki yıl sonra giderek artan İkinci Dünya Savaşı tehdidinin etkisi ve spora siyasetin doğrudan karışmasının ortaya çıkardığı şaşırtıcı olmayan sorunlar neticesinde sporun devlet eliyle yönetilmesinin gerekliliği düşüncesi önem kazanmıştır (Sümer, 1990; Fişek, 2003). Bu düşünceden hareketle 1938 yılında, 3530 sayılı yasayla Başbakanlık makamına doğrudan bağlı olarak “Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM)” kurularak, Türk sporunu yönetme görevini üstlenmiştir (Sümer, 1990; Fişek, 2003; Yenel & Parasız, 2019). Böylelikle Özerk bir yapılanma ile filizlenen Türk spor yönetimi, ülke çapında kurumsallaşmasından yalnızca 16 yıl sonra, dönemin yerel ve küresel atmosferinin de etkisiyle tamamen devlete bağlanarak özerklik olgusu ile 66 yıl sürecek uzun bir ayrılık dönemine girmiştir.

Özetle Türk spor yönetiminde; TİCİ dönemi “Kulüplerin egemen olduğu özerk dönem”, 1936 yılında TSK'nın kurulması ile başlayan ve 1938'de BTGM ile sona eren “parti egemenliği/yarı özerk dönem” ve 1938 yılından SHGM ile günümüze kadar uzanan süreç ise “devlete bağlı dönem” olarak tanımlanabilir (Yenel & Parasız, 2019). 1938 yılından 2004 yılında Türkiye'de Spor Federasyonlarına Özerklik hakkının tanınmasına kadar süren Türk sporunun tamamen devlet yönetimi içerisinde yönetildiği dönem boyunca Türkiye'de USF'ler, devletin spordan sorumlu örgütünün bağlı birimleri olarak adeta bir daire başkanlığı statüsünde hizmet vermişlerdir.

Türk sporuna modern anlamda özerklik ise 1992 yılında çıkarılan 3813 sayılı “Özerk Türkiye Futbol Federasyonu” kanunu ile girmiş ancak tüm USF'lere özerklik hakkını kazandırma çabaları ancak 2004 yılında tam anlamıyla somutlaşmıştır. Bu gelişme 2004 yılında 5105 sayılı kanun ile 3289 sayılı kanuna “ek madde 9” un eklenmesi ile gerçekleşmiş ve Türkiye tarihinde ilk defa tüm spor federasyonlarının özerkleşmesinin önü açılmıştır. Bu gelişmeyi takiben iki yıl gibi kısa bir süre içerisinde ilgili madde ile belirtilen gerekli şartları sağlayan spor federasyonları hızla özerk statüye kavuşmuştur. Böylelikle Türk sporuna TİCİ ile çok erken dönemde giren ve 1938 yılında BTGM ile tamamen ortadan kaybolan “özerklik” ancak 66 yıl sonra geri dönebilmiştir.

Bağımsız spor federasyonları

Türkiye’de spor federasyonlarına 2004 yılında tanınan özerklik hakkı gerek yasal ve gerekse uygulama zemininde sağlam temellere oturulmadığı için yürürlüğe girdiği ilk yıllardan itibaren hızla çeşitli sorunlar ortaya çıkarmıştır (Avcı, 2012).

İşleyişte yaşanan birçok aksaklık neticesinde çeşitli spor kulüpleri hızla ilgili mahkemelere başvurarak, 3289 sayılı kanunun “ek 9. maddesine” ve “Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü” nün çeşitli maddelerine itiraz etmiştir. Takip eden süreçte Danıştay bu dosyaları birleştirerek AYM’e ilemiştir. AYM ise 19.03.2010 tarihli kararı ile “Türkiye’de Spor Federasyonlarının bugünkü yapılarıyla özerk olmalarının anayasaya aykırı” olduğu kararına varmış ve USF’lerin özerkliği ile ilgili kanun ve yönetmelikleri iptal etmiştir. Türk sporunun yeniden yapılanması için ise 1 yıl süre vermiştir (Parasız, 2015). Bu kararın iki temel nedeni vardır. İlki Türkiye’de anayasal zorunluluk olarak özerk kurumların kendilerine özgü yasaları ile kurulması gerekliliğine rağmen TFF hariç hiçbir USF’nin yasayla kurulmamış olmasıdır. İkinci ana neden ise özerk federasyonlarını denetlemekle sorumlu Tahkim Kurulunun özerkliğin temel ilkelerine ve Anayasaya aykırı olan yapılanmasıdır. Bu kararlar birlikte AYM, 3289 sayılı kanunda yer alan “Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir” ifadesini ve “Tahkim Kurulu’nun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını belirleyen yönetmelikleri” iptal etmiştir (Parasız, 2015).

AYM’nin bu kararlarından sonra Türk spor yönetiminde ortaya çıkan büyük krizi giderebilmek için bir yıl sonra başta Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması ve federasyonların isimlerinin değiştirilmesi olmak üzere büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Bu çerçevede yayımlanan (2011) 6215 sayılı kanunun ile “Özerk Spor Federasyonlarının” adı “Bağımsız Spor

Federasyonları” olarak değiştirilmiştir. Özerklik kanununda geçen “özerk” ibareleri de “bağımsız” olarak değiştirilmiştir.

İlgili AYM kararının ardından aslında hayatın olağan akışında beklenen USF'lerin yapısını özerkliğe ve Anayasal çerçeveye uygun hale getirilmesidir. Ancak dönemin yetkilileri tarafından bu yöntem tercih edilmemiştir. Bunun yerine federasyonların isimleri değiştirilerek yasal çerçeve uygun hale getirilmeye çalışılmıştır (Avcı, 2012). Tahkim kurulunun bahsi geçen anayasaya aykırılığı ise yine tahkim kurulunun yapısı düzeltilerek değil, oldukça şaşırtıcı şekilde Anayasa'nın tahkim kurulunun yapıya uygun hale getirilmesi ile çözülmüştür. Bunun için Türkiye Cumhuriyeti'nin temel işleyişini belirleyen Anayasasının sporla ilgili 59. maddesine; “Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.” ibaresi eklenerek durum yönetim ve hukuk bilimleri açısından şaşırtıcı şekilde çözülmüştür.

Böylelikle spor federasyonlarının isimleri değiştirilerek özerklik kavramının Türk yasalarından doğan yükümlülüklerinden sıyrılan ve aynı zamanda “bağımsız” kavramının yarattığı algı ile IOC'nin siyasi erklerden ayrı olma taleplerine bağlı kalan ara bir yol bulunmuştur. Sonuç olarak 2011 yılında “Özerk Spor Federasyonları” kavramı Türkiye’de sona ermiş ve yerlerini “Bağımsız Spor Federasyonları” almıştır. Ancak Türk USF'lerin günümüzdeki yapılanması özünde halen 2004 yılında yürürlüğe giren özerk yapılanmadır. 2011'den 2021'e kadar Türkiye'deki spor federasyonlarının büyük çoğunluğunu oluşturan Bağımsız Spor Federasyonlarının (BSF) isminde yer alan ve dünyanın hiçbir ülkesinde spor yönetimi özelinde rastlanmayan “bağımsızlık” kavramı ve statüsü esasında yasal bir krizin sonucudur.

Bu gelişmelerle Türk spor yönetimine giren, “bağımsızlık” kavramı ve “Bağımsız Spor Federasyonları” sadece ismine bakıldığında, Türkiye’de USF'ler için uluslararası standartların ötesinde, özerk statüden daha özgür bağımsız bir yapı algısı oluşmaktadır (Parasız, 2015). Ancak 2004 yılında atılmış ve spor federasyonlarına özerklik hakkının veren devrim niteliğindeki adımdan sonraki yıllarda, özerkliği getiren kanun ve yönetmeliklerde yapılan değişiklikler incelediğinde, hemen her yeni düzenlemede spor federasyonlarına verilen özerklik hakkının zayıflatıldığı görülmektedir (Avcı, 2012).

Gerek ilgili kanunlarda ve yönetmeliklerde yapılan sayısız değişiklikler, gerek ilgili literatürde yer alan tartışmalar, gerekse Türk sporunda uygulamada yaşanan aksaklıklar bizlere

Türk sporunda var olan/ olması gereken özerkliğin oldukça tartışmalı hale geldiğini göstermektedir.

Spor federasyonlarının özerkliği üzerine yapılacak çalışmalar, spor yönetiminin bu en kutsal ilkesine yönelen riskleri anlamamız ve geleceğe yönelik planlamalar yapabilmemiz açısından oldukça önem arz etmektedir. Çünkü sporun bireysel ve toplumsal faydalarının topluma yansiyabilmesi ancak onun doğru şekilde yönetilmesi ile mümkündür.

Bu noktadan hareketle araştırmada; Türkiye'deki ulusal spor federasyonları ile ilgili yasa ve yönetmeliklerde 2004' yılından itibaren günümüze kadar yapılan değişikliklerin, uluslararası ve ulusal bağlamda özerkliğin temel kriterleri çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi metodu kullanılmıştır. 2004' yılından itibaren günümüze kadar çıkarılan yasa ve yönetmelikler incelenerek, içlerinden USF'lerin özerkliğine etki edebilecek metin ve maddeler seçilmiştir. Ardından ilgili metin ve maddeler ulusal ve uluslararası bağlamda spor yönetiminde özerklik temel kriterleri çerçevesinde tartışılmış ve değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemlerinden tematik derleme deseni kullanılarak incelenmiştir.

Araştırmada 2004 yılında 5105 sayılı ve 04.03.2004 tarihli kanunun 2. maddesi ile 3289 sayılı kanuna eklenen ek madde 9 ve 14.07.2004 tarihli ve 25522 sayılı Resmî Gazete de yayımlan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü temel alınmıştır. Ardından ilgili kanun, statü ve yönetmeliklerde günümüze kadar yapılan değişiklikler arasından ulusal spor federasyonların özerklikleri üzerinde anlamlı derecede etkisi olan/olabilecek değişiklikler analiz edilerek tartışılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu kısmında, 04.03.2004 tarih ve 5105 sayılı kanunla, 3289 sayılı kanuna ek madde 9'un eklenmesi ile spor federasyonlarına özerklik yolunun açılmasının ardından günümüze kadar geçen 20 yıllık süre içerisinde ilgili kanun ve yönetmeliklerde yapılan değişiklikler ulusal ve uluslararası bağlamda spor yönetiminde özerklik olgusu çerçevesinde incelenmiş ve elde edilen bulguların daha sağlıklı ele alınması ve okuyucular açısından anlaşılabilirliğini arttırmak için aynı başlık altında tartışılmıştır.

Bu çerçevede 2004'ten günümüze Spor Federasyonları ile ilgili çıkarılan kanun ve yönetmelikler incelendiğinde aşağıdaki değişiklikler göze çarpmaktadır.

Özerk spor federasyonları dönemi içerisinde yapılan değişiklikler (2004-2011)

a) Tahkim kurulunun yapı ve yetkilerinin değişmesi

04.03.2004 yılında 3289 sayılı kanuna eklenen ek 9. maddenin değişikliğe uğramamış ilk halinde Tahkim Kurulu'nun görevleri şu şekilde belirlenmiştir;

- “Federasyon ile kulüpler; federasyon ile hakemler, federasyon ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlar.” Görüldüğü üzere bu fıkrada üyelerinin tamamı genel müdürlükçe belirlenen tahkim kurulunun görevler arasında genel müdürlük ve federasyonlar arasında çıkabilecek uyuşmazlıklara yönelik bir görevi bulunmamaktadır. Ayrıca bu ibareye ek olarak Özerk Spor Federasyonlarının Tahkim Kurulu ile olan ilişkilerinin Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirleneceği belirtilmiştir.

Nitekim ek madde 9'un yukarıdaki ifadesine göre hazırlanan ve 14.7.2004 tarihli, 25522 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsünün” itilafların çözümü başlığında yer alan 14. maddesinde “Genel Müdürlük ile özerk federasyonlar arasında çıkacak her türlü ihtilaf, Tahkim Kurulunca belirlenecek bir üyenin başkanlığında, Genel Müdürlük ve özerk federasyonca görevlendirilecek üçer kişiden oluşturulacak komisyon tarafından görüşülerek kesin karara bağlanır” denmiştir. Bu ibare ile spor federasyonlarına Genel Müdürlükle düşecekleri itilafların çözümü için oluşturulacak bir üst komisyonda, Genel Müdürlüğün üç oyuna karşılık üç oy ile önemli bir söz hakkı tanınmıştır. Böylelikle günümüzdeki durumun aksine objektif ve tarafsız kararların alınabileceği bir yapı oluşturulduğu görülmektedir.

Ancak yalnızca 3 yıl sonra 27.05.2007 tarihli ve 5674 sayılı kanunun 2. maddesi ile yapılan düzenleme ile Spor Federasyonları, Spor Genel Müdürlüğü ile herhangi bir itilafa düştüğünde karar, üyelerinin tamamı Spor Genel Müdürlüğü'nün teklifi ve Gençlik ve Spor Bakanı'nın onayı ile belirlenen ve Spor Federasyonlarının hiçbir temsilcisinin bulunmadığı Tahkim kuruluna (17.3.2011 tarihinde 6214 sayılı kanunun 1. maddesi ile yapılan değişiklikle Anayasanın 59. maddesine göre kararları kesin olan ve itiraz merci bulunmayan) bırakılmıştır. Bu değişiklik 3289 sayılı kanunun Özerklik başlıklı ek 9. maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan Tahkim Kurulu'nun görevleri arasına “Genel Müdürlük ile federasyonlar ve federasyonların birbirleri arasında çıkacak ihtilafları inceleyerek sonuçlandırır.” ifadesi

eklenerek yapılmıştır. Bu düzenleme ile Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü'nün 14. maddesinde yer alan "Genel Müdürlük ile özerk federasyonlar arasında çıkacak her türlü ihtilaf, Tahkim Kurulunca belirlenecek bir üyenin başkanlığında, Genel Müdürlük ve özerk federasyonca görevlendirilecek üçer kişiden oluşturulacak komisyon tarafından görüşülerek kesin karara bağlanır." ifadesi de kaldırılmıştır.

Ayrıca yine 27.05.2007 tarihli ve 5674 sayılı kanunun 2. maddesiyle ek madde 9'a "Tahkim Kurulu; özerk federasyon başkanı ile yönetim kurulu üyelerinin spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışları nedeniyle yapılan başvuruları inceleyerek karar verir." ifadesi eklenerek üyelerinin tamamı siyasi erk tarafından verilen ve kararları kesin olup hiçbir itiraz merci olmayan tahkim kuruluna özerk federasyonların en üst idari organları üzerinde önemli bir yaptırım gücü daha verilmiştir. Bu ifade kapsamında Tahkim kuruluna verilen yetkinin diğer ilgili düzenlemeler ile düşünüldüğünde, federasyon başkanlarının görevden alınması ve hatta hiç aday olamamasını sağlamak üzere kullanılabilirdi.

Görüldüğü üzere, Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü'nde Özerk Spor Federasyonlarına, Genel Müdürlük ile veya diğer Federasyonlarla karşılaştıkları itilafların çözümünde tanınan söz hakkın, sadece 3 yıl sonra geri alındığını görmekteyiz. Karar yetkisi burada üyelerinin tamamı, ihtilafın bir tarafını oluşturan Spor Genel Müdürlüğüne oluşturulan Tahkim Kurulu'na bırakılmıştır. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin 19.03.2010 tarih ve 27526 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2006/118 E. 2009/107 K. sayılı ve 02.07.2009 günlü Özerk Spor Federasyonları dönemine son veren kararı kapsamında; 3289 sayılı kanunun ek 9. maddesinin 7. fıkrasının 5. ve 6. tümcelerini iptal etmiştir (Bu kararla "Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir. Tahkim Kurulu'nun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir." hükümleri iptal edilmiştir.). Anayasa Mahkemesi, bu kararı ile özerk spor federasyonları hakkında kararlar alan ve üyelerinin tamamı genel müdürlük tarafından belirlenen Tahkim Kurulu'nu ve Tahkim Kurulu'nun kararlarının kesin olmasını özerklik bağlamında Anayasa'ya aykırı bulmuştur.

Bu gelişmeler doğrultusunda, Tahkim Kurulu'nun yapısı ve işleyişinin özerklik ilkelerine uygun hale getirilmesi gerekirken, Anayasa'nın 59. maddesine "Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz" ifadesi eklenerek ilginç bir şekilde Anayasa, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'na uygun şekle getirilmiştir. Böylelikle üyelerinin tamamı bir devlet organı tarafından verilen kararlara itiraz yolu tamamen kapatılarak özerklik olgusuna önemli bir ket vurulmuş nitekim aynı süreçte federasyonlar özerk yapıdan

bağımsız yapıya geçirilmiştir. Tahkim Kurulu'nun verdiği kararların kesin olmasına dair hüküm, Türk spor kamuoyunda, spora siyasetin karıştırılması gerekçesiyle büyük eleştirilere neden olmuştur (Erdoğan, 2013).

b) Spor Federasyonları başkan adaylığı kriterlerini belirleme yetkisinin, Federasyonlardan alınıp Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne geçirilmesi.

- 14.7.2004 tarihli ve 25522 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü'nün 10. maddesine göre Spor Federasyonları başkanlığına aday olmaya ilişkin usul ve esaslar tamamen federasyonun ana statüsüne bırakılmıştır. Ancak Çerçeve Statü'nün yayımlanmasından yalnızca bir yıl sonra başlayan değişikliklerle önce 24 Aralık 2005 tarihli Resmî Gazete'nin birinci maddesi ile Çerçeve Statü'ye ek madde 2 ile "Kesinleşmiş sigorta veya vergi borcu nedeniyle takibata uğramış olanlar federasyon başkanlığına aday olamazlar." ibaresi eklenmiştir. Ardından 11 Ocak 2007 Tarihli ve 26400 Sayılı Resmî Gazete'nin 5. maddesi ile ilgili ek maddeye 8 fıkra halinde detaylı federasyon başkan adaylığı şartları eklenerek, federasyonların kendi başkan adaylığı şartları belirleme özgürlüğü büyük oranda sınırlandırılmıştır. Bahsi geçen şartlar arasında özerklik bağlamında en dikkat çekicileri d ve e bentlerinde yer alan (d) Genel Müdürlük Merkez Ceza ve Genel Müdürlük Ceza veya özerk federasyonların ceza ve disiplin kurullarınca bir defada altı ay veya toplam bir yıl hak mahrumiyeti cezası almamış olmak. e) Federasyon başkanı ile Yönetim Kurulu üyesi olarak görev yaparken uyarı ve ihtar cezası dışında bir ceza almamış olmak.) ifadelerdir. Çünkü ilgili metinler federasyonun en önemli yürütme organı olan federasyon başkanlığı seçim ve adaylık sürecinde idari vesayet içerisinde yer alan Genel Müdürlük ceza ve disiplin organlarına önemli bir yetki vermektedir. Bu şartların dışında belirlenebilecek özel şartlar ise "Adaylarda aranacak diğer şartlar ise federasyonların ana statülerinde belirlenir." ifadesi ile federasyonlara bırakılmıştır.

2009 yılında ise Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Federasyon Başkanları Seçim Yönergesi" ile federasyon başkanlığına aday olacak kişilerde aranacak şartlar yeniden düzenlenmiş ve federasyonların kendi başkanlık seçimleri için belirlenecek aday şartlarındaki yetkileri tamamen kaldırılmıştır. Bahsi geçen seçim yönergesinde yer alan şartlar içerisinde c, ç ve e bentleri (c. İdari tahkikat sonucu federasyon başkanlığı görevine son verilmemiş olmak, ç. Sportif Değerlendirme Kurulunca düzenlenecek rapor sonucu görevine son verilmemiş olmak, e. Bir defada altı aydan fazla veya toplam bir yıl hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılmamış olmak,) özerklik açısından dikkat

çekicidir. İlgili maddeler idari vesayet organlarına veya idari vesayet tarafından üyeleri belirlenen kurullara istedikleri kişilerin adaylıklarını çeşitli ceza ve değerlendirmelerle adaylıklarının engellenmesinde kullanılabilecek önemli yetkiler verilmiştir.

İlgili yönetmelik ve kanunların benzer başlıklarında 2011 yılı sonrası yapılan değişiklikler bir sonraki bölümde incelenecektir.

Bağımsız spor federasyonları döneminde yapılan değişiklikler (2011-2018)

Giriş bölümünde detaylı şekilde bahsedildiği üzere 6215 sayılı ve 29.03.2011 tarihli kanunun 10. maddesi ile “Özerk Spor Federasyonlarının” adı “Bağımsız Spor Federasyonları” olarak değiştirilmiş ve bu süreçte Türk spor yönetiminde önemli değişiklikler yaşanmıştır. Bu süreçte federasyonların isminin özerkten bağımsıza geçişi dışarıdan bakıldığında federasyonların özerkliğinin ve siyasetten bağımsız hareket alanının arttığı algısı oluştursa da gerek ilgili yasa ve yönetmelikler gerekse federasyon başkanlarının görüşleri tam tersini göstermektedir (Avcı, 2012; Parasız & Yetim 2015).

Bu bölümde spor federasyonlarına özerkliği getiren ilgili kanun ve yönetmeliklerde bulunan yapısal eksiklikler nedeniyle yaşanan sorunlar neticesinde, Anayasa Mahkemesi'nin aldığı 2 Eylül 2009 tarihli kararı ile Türk spor yönetiminde doğan boşluğu kapatmak amacıyla başlatılan bağımsız spor federasyonlarına geçiş özerklik çerçevesinde incelenecektir.

6215 sayılı kanunun 10. maddesi ile gelen ve Bağımsız Spor Federasyonlarına geçiş sürecinde yapılan bu değişiklikler incelendiğinde aşağıdaki maddeler göze çarpmaktadır;

a) Spor Genel Müdürlüğü'nün, Federasyon Genel Kurullarında sahip olduğu delege sayısı:

2004 yılında Spor Federasyonlarına özerklik statüsünün verilmesinden itibaren, Spor Genel Müdürlüğü'nün Federasyon genel kurullarındaki delege sayısı, çerçeve statünün 6. maddesinde yer alan “Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları ve on il müdüründen oluşacak on beş üye” ifadesi ile belirtilen 15 delege ile sınırlandırılmıştır. Özerk bir federasyonun en üst yönetim organı olan genel kurulda idari vesayete ait 15 delege bile özerklik açısından oldukça tartışmalıyken, bağımsızlığa geçiş sürecinde bu sayı bazı federasyonlarda iki katına çıkabilecek duruma getirilmiştir.

Federasyonlara Bağımsız ismini getiren 6215 sayılı kanunun 10. maddesi ile 3289 sayılı kanunun ek 9. maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan düzenleme ile “Genel Kurul delege sayısının %10'ı Genel Müdürlük temsilcilerinden oluşur” şeklinde değiştirilmiştir. Bu

düzenleme özellikle Olimpik federasyonların 300'e kadar ulaşabilecek delege sayısı düşünüldüğünde Genel kurullarda 15 üye ile sınırlı olan Spor Genel Müdürlüğü oy hakkının, Bağımsız Spor federasyonları döneminde Federasyonun genel kurul üye sayısına bağlı olarak 30 üyeye kadar çıkabilmesine olanak sağlanmıştır.

Bir kurumda yönetimin seçimi ya da atanmasında merkezden yönetim organlarının etkin olmaması özerkliğin bir ön koşuludur. Bu değişikliklerle, spor federasyonlarının genel kurulunun hatırı sayılır orandaki üyesinin, doğrudan ve dolaylı olarak merkezden yönetimin temsilcilerinden oluştuğu görülmektedir. Bu bağlamda genel kurulun spor federasyonlarının ana statüsünü değiştirmek, federasyon organlarını seçmek, bütçeyi onaylamak gibi görev ve yetkilerinin olduğu ve birçok federasyonun başkanlık seçimlerinin 1-2 oyla dahi değişebileceği düşünüldüğünde spor federasyonlarının bağımsızlığının ne kadar havada kalan bir kavram olduğu net bir şekilde görülmektedir (Avcı, 2012).

b) Spor federasyonları başkanlığına adaylık kriterleri.

Bir önceki bölümde bahsedildiği üzere ilk yayımlanan Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü'nde tamamen federasyonların ana statüsüne bırakılan başkanlığa adaylık kriterleri zamanla genel müdürlüğün kontrolüne devşirilmiştir. Ancak bu konuda yapılan asıl önemli değişiklik, Bağımsız Spor Federasyonları dönemini başlatan 6215 sayılı kanunun 10. maddesi ile olmuştur. Bu kanunla aday olma şartları çoğaltılmış ve doğrudan 3289 sayılı kanunun ek 9. maddesinin dördüncü fıkrasına eklenmiştir. Bu düzenleme, spor federasyonlarının kendi başkanlık seçimlerinde adaylık için isteyebilecekleri özgün kriterleri koyma şansını da ortadan kaldırdığı gibi, özellikle getirilen bazı şartlarla Spor Genel Müdürlüğü'ne çeşitli kurulları aracılığı ile istemediği bir adayın, aday olma imkanını engelleyebilme imkânı vermiştir. Bu düzenleme federasyonların mevcut yönetimleri tarafından yapılabilecek keyfi uygulamaların engellenmesi açısından olumlu bir gelişme gibi gözükmektedir. Fakat olaya özerklik kavramı çerçevesinde bakıldığında özellikle şu hususlar dikkat çekmektedir:

“Tahkim Kurulu, Genel Müdürlük ceza kurulları veya spor federasyonlarının ceza veya disiplin kurullarınca son beş yıl içerisinde bir defada üç ay veya toplam altı ay hak mahrumiyeti cezası almamış olmak”. Bu madde, ilk halinde “Ceza kurullarınca altı aydan fazla ceza ile cezalandırılmadığına dair belge” şeklindedir. Burada yapılan düzenleme ile bu ifadeye üyeleri ve işleyişi tamamen Spor Genel Müdürlüğüne belirlenen “Tahkim Kurulu, Genel Müdürlük ceza kurullarınca son 5 yıl içerisinde ceza almamış olmak” da eklenmiştir. Bu düzenleme ile,

Spor Genel Müdürlüğü bu kurulları, Federasyon seçimlerinde herhangi bir adayı desteklediğinde ya da bir adayın seçilmesini istemediğinde, Tahkim Kurulu aracılığı ile bir kişinin adaylığını engelleyebilecek yetkiye kavuşturmuştur. Bu noktada Anayasaya göre Tahkim Kurulunun kararlarının kesin olduğu unutulmamalıdır.

Özetlemek gerekirse; bu düzenleme ile doğrudan merkezden yönetimin organı olan Gençlik ve Spor Bakanı'na üyelerini tamamen kendisinin belirlediği bir kurulun hazırladığı rapor ışığında spor federasyonlarını “başkan ve yönetim kurullarını görevden almak üzere” olağanüstü genel kurula götürme yetkisi verilmiştir. Bu durum idari özerklikle tamamen ters düşmektedir.

c) Gençlik ve Spor Bakanı'na, Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu raporu ile verilen yetki.

2009 yılında yayımlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Federasyon Başkanları Seçim Yönetmeliği'nin 13 maddesi ile hayata geçirilen Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu ilk halinde üyeleri açısından spor camiasını temsil edecek ve demokratik yapıda belirlenen (Sportif Değerlendirme Kurulu; Genel Müdür yardımcısının başkanlığında; a) Genel Müdürlükçe belirlenecek iki kişi, b) Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı ve belirlenecek bir üye, c) Merkez Danışma Kurulunca tespit edilecek iki üye, ç) Bünyesinde spor bölümü bulunan üniversiteleri temsilen iki üye, d) Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu Başkanı, e) Türkiye Paralimpik Komitesi Başkanı, f) I. Hukuk Müşaviri ile Spor Kontrolörleri Kurul Başkanı) 13 üyeden oluşmaktaydı. Ancak 2012 yılında Türk spor yönetiminde yaşanan ve federasyonları daha bağımlı hale getiren bağımsız yapılanma sürecinde yaşanan değişikliklerden bu kurulda nasibini almış ve üyeleri doğrudan ve tamamen idari vesayetin kontrolüne geçmiştir. 2012'de yayımlanan “Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu Yönetmeliği” ile önemli güç ve yetkilere (Örn. Kurul tarafından performansı yeterli görülmeyen ve olağanüstü genel kurula gitmesi gerekli görülen federasyon hakkında Bakana rapor sunmak) sahip bu kurulun üyelerinin tamamı Bakan tarafından iki yıl için görevlendirilecek, bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir raportör ile dört üyeden oluşur hale gelmiştir. İlk halinde çok daha geniş ve demokratik bir yelpazeyi kapsayan kurulun yapısı çarpıcı şekilde özerkliğe ve demokratik ilkelere aykırı bir hale getirilmiştir.

Ayrıca yine Spor Genel Müdürlüğü Federasyon Başkanları Seçim Yönetmeliği'ni Federasyon başkanlarının ayrılmaları veya görevden alınmaları başlıklı 11. maddesinde 2012 yılında yapılan bir değişiklikle “Federasyon başkanı kendi isteğiyle görevden ayrılacağı

gibi seçilme şartlarından herhangi birini kaybetmesi veya yapılan inceleme veya soruşturma sonucunda görevde kalmasında sakınca görülmesi halinde veya (Değişik ibare:RG-25/12/2012-28508) Kurulca tarafından sportif olarak başarısız olmasının tespiti veya yıllık hedef ve programlarını gerçekleştirememesi durumunda, Genel Müdürün teklifi, Bakanın onayı ile görevden alınır” ifadesi eklenerek bu güç pekiştirilmiştir.

Ayrıca 6215 sayılı kanunun 10. maddesi ile 3289 sayılı kanunun ek 9. maddesinin üçüncü fıkrasına eklenen b bendi ile de “Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu raporlarında yeterli düzeyde görülmeyen veya yapılan denetim sonucu görev başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere Bakan’ın istemi üzerine federasyonlar olağanüstü genel kurula götürülebilir.” ifadesi eklenmiştir. Böylelikle Gençlik ve Spor Bakanı’na yine özerklik kavramı ile ters düşen bir yetki verilmiştir. Burada yine Özerk Spor Federasyonlarından Bağımsız Spor Federasyonlarına geçişi sağlayan kanunla gelen bir değişikliğin federasyonları daha “Bağımlı” hale getirdiği görülmektedir. Çünkü Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu 3289 sayılı kanunun ek 9. maddesinin altıncı fıkrasına göre; üyeleri tamamen Gençlik ve Spor Bakanı tarafından belirlenen bir kuruluştur. Bu kurulda, her biri kendi branşlarına göre özellikleri ve ihtiyaçları olan ve bu özellik ve ihtiyaçlar doğrultusunda değerlendirilmesi gereken spor federasyonlarına temsil hakkı verilmediği görülmektedir.

Görüldüğü üzere Türk sporunda üyeleri tamamen idari vesayet kontrolünde olan bir kurul “performansının yeterli görülmemesi” ve “görevde kalmasında sakınca görülmesi” gibi muğlak ve keyfiyet doğurabilecek ifadelerle özerk spor federasyonlarının seçimle iş başına gelmiş başkanlarını görevden alabilecek güce sahiptir. Ayrıca olası mağduriyetleri yaşayabilecek kişi ve kurumlar tahkim organına başvurduklarında ise yine üyelerinin tamamı idari vesayet tarafından belirlenen ve kararları Anayasa göre kesin olup itiraz merci olmayan bir kurulla karşılaşmaktadırlar. Bu bağlamda özerklik veya bağımsızlık kavramlarının spor federasyonları açısından ne kadar havada kaldığı kolayca görülebilir. Bu durum idari bağımsızlıktan söz edebilmek için gerekli olan şartlardan biri olan “bir kurumda yönetimin seçimi ya da atanmasında merkezden yönetim organlarının etkin olmaması” ön koşulu ile ters düşmektedir (Avcı, 2012).

ç) Adaylık için getirilen %15 imza şartı:

19.07.2012 tarihli ve 28358 sayılı Resmî Gazete ‘de “Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” yayınlanarak yürürlüğe girmiş ve Bağımsız

Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları belirlenmiştir. Bu yönetmelikle birlikte gelen en önemli değişikliklerden biri de kuşkusuz ki bu yönetmeliğin 11. maddesinde yer alan ve Federasyon başkanlığına aday olmak için getirilen %15 imza şartıdır. Genel olarak bakıldığında, bu kuralın herkesin federasyon başkanlığına aday olmasını engellemesi, aday olmak için aday olan kişilerin önünü kesmesi, seçim sürecinde camianın içinden gelen kişilerin aday olarak çıkabilmesi gibi olumlu özellikleri görülmektedir.

Ancak olaya diğer taraftan baktığımızda demokrasinin gizli oy kullanma ilkesine ters düşen bu sistem, delegelerin, kazanacak rakibin veya Spor Genel Müdürlüğü'nün desteklediği adayın karşısındaki adaya imza verip fişlenme ve daha sonra federasyon faaliyetlerinde dezavantaja uğrama gibi endişelere kapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca birçok federasyonun genel kurullarında üye olan bir çok delegenin de Gençlik Spor Bakanlığına veya belediyelere bağlı kamu görevlileri olduğu unutulmamalıdır. Diğer bir önemli husus ise bu sistemde her delegenin sadece 1 adaya imza vermesi şartı ve birden çok adaya imza veren delegeye herhangi bir yaptırım uygulanmamasıdır. Bu sayede siyasi güç veya siyasi gece yakın adaylar, rakiplerinin imzalarını mükerrere düşürme yöntemiyle adaylıklarını engelleyebilmektedir.

Örneğin, Türkiye Futbol Federasyonu'nun 2015 yılı Haziran ayında yapılan 42. Başkanının seçildiği seçimli olağan genel kurulunda iki adaya imza veren kişiler krize neden olmuştur. Adayların teklif edildiği imza başvurularını tek tek karşılaştıran ve mükerrer imzaları ayıran Divan Kurulu, çalışmasını tamamladıktan sonra her iki listede yer alan 26 mükerrer oy tespit etmiştir. TFF Ana Statüsü'nün 38. maddesine atıfta bulunan ve her delegenin ancak bir listeye imza verebileceğini hatırlatan Divan Başkanı Başkan, söz konusu 26 imzanın her iki listeden de silindiğini açıklamıştır. Bu açıklamadan sonra 240 imza teklifi bulunan Demirören'in listesi 214'e, 65 imzası olan Ulusoy'un listesi ise 39'a düşmüştür. Ulusoy, Ana Statüye göre genel kurul delege sayısının 5'te 1'i olan 60 imzanın altında kaldığı için seçime girme hakkını da yitirmiştir (Milliyet, 2015).

Sözü geçen seçimde aday olan iki kişiden biri olan ve geçersiz imzalar nedeniyle seçime giremeyen Haluk Ulusoy, seçim öncesi ve sonrası yaptığı şu konuşmalarla bu duruma tepki göstermiştir;

Seçim öncesinde yapılan bir görüşmede kendisine yöneltilen ve imza kuralı ile ilgili bir soruya; "Ona benim diyeceğim ne olabilir ki. Delegeler üzerinde nasıl baskılar kurduklarını artık herkes biliyor. Maliyenin bile kulüpleri aradığı kulağımıza geliyor. Seçimlerden sonra gelin de şu borçlarımızı yapılandıralım diye. Aba altından bütün kulüpler tehdit ediliyor. Tek

dertleri Ulusoy seçime katılamasın. Çünkü biliyorlar ki imza verdikleri adayın kredisi yok kulüpler nezdinde. Biliyorlar ki sandığa girerse kaç imza olursa olsun Haluk Ulusoy'un oradan çıkma şansı daha yüksek" cevabını vermiştir (Habertürk, 2015).

Seçim Sonrasında yaşananlara tepki olarak yaptığı basın toplantısında ise;

"Bu futbol ailesi, bugün elinden alınan seçimi çok kısa bir süre sonra hayata getirecektir. Bizi aday gösteren 65 imzanın tamamı helaldir. Biz hiç kimseye baskı yapmadık. Gönül rızasıyla verilen imzalar yok sayılmıştır. Ben buradan tüm baskılara, tehditlere rağmen bize destek veren 65 yürekli kardeşime teşekkür ediyorum. Onların imzalarının ve hür iradelerinin hukuki yoldan sonuna kadar takipçisi olup haklarını arayacağız" ifadeleriyle tepkisini dile getirmiştir (Hürriyet, 2015).

Görüldüğü gibi TFF gibi her işlemi medyanın ve kamuoyunun gözü önünde olan Türkiye'nin en popüler ve en özerk yapıya sahip federasyonunda bile adaylık için gereken imza şartı çeşitli sorunlara neden olabilmekteyken diğer spor federasyonları içinde bu kural önemli sorunlar doğurabilir ve nitekim birçok federasyonda seçiminde benzer durumlar görülmektedir.

d) Bağımsız Spor Federasyonları Genel Sekreterlik makamı

Yine 19.07.2012 tarihli ve 28358 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" ile gelen diğer bir dikkat çekici düzenleme ise, madde 12'nin dördüncü fıkrasında yer alan genel sekreterin görevleridir. Bu maddeye göre genel sekreter için; Federasyonların harcama talimatlarına göre gerekli işlemleri yapar, evrakı düzenler ve ödeme aşamasına getirir. Ödeme evrakında başkan veya başkan vekilinin imzasının yanı sıra "genel sekreterin imzasının da bulunması zorunludur" ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeye göre, Bağımsız Spor Federasyonlarının bütün harcamalarında Genel Sekreterin imzası bulunmak zorundadır. Yani Genel Sekreterin imzalamadığı hiçbir harcama yapılamamaktadır. Federasyonlarda çalışan genel sekreterlerin birçoğunun da Spor Genel Müdürlüğü tarafından atandığını göz önüne bulundurursak (Parasız, 2015), Genel Sekreterlerin seçimle iş başına gelen Bağımsız Spor Federasyonları başkanlarından daha önemli bir imza yetkisi olması özerklik açısından sakıncalıdır. İstedikleri zaman federasyonların ve başkanların faaliyetlerini durdurabilir veya geciktirebilirler. Bu da özerkliğin veya bağımsızlığın diğer bir önemli şartı olan mali bağımsızlığa tamamen ters düşen bir uygulamadır.

e) Denetim Kurullarının oluşturulması

Gerek 3289 nolu kanuna eklenen ek madde 9'un ilk hali gerekse Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü'ne göre federasyon denetleme kurullarının seçimi tamamen federasyonun en üst yönetim organı olan genel kurullara bırakılmıştır. Ancak Bağımsız yapıya geçiş sürecinde çıkarılan 29/3/2011 tarihli ve 6215 sayılı kanunun 10. maddesi ve Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında yönetmeliğinde yer alan “iki üyesi seçimle belirlenen, üç üyesi ise Genel Müdürlükçe görevlendirilen beş üyeden oluşur” ifadesi ile beraber federasyonlar ve yönetim organları üzerinde önemli yetki ve yaptırımları olan ve federasyon iç teşkilatlanmasında yer alan bu kurula da merkezi idarenin görevlilerinin girmesi sağlanmıştır.

Böylelikle merkezi idarenin federasyonlar üzerinde Genel Sekreterlik makamı ve Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu ile var olan denetim ve Tahkim Kurulu ile var olan yargılama gücünün üzerine bir basamak daha eklenmiştir. Özerk spor federasyonları üzerinde bir baskı aracı haline gelmesi hiç şaşırtıcı olmayacak bu çok kollu ve yoğun denetim gücünün federasyonların özerkliğini oldukça zayıflatan bir yapılanma olduğu söylenebilir.

7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Federasyonları Kanunu ile yapılan değişiklikler

26.04.2022 tarihli ve 7405 sayılı kanun günümüzde Türk sporunu düzenleyen en güncel kanundur. Kanunun 2. maddesinde yer alan “n” bendi spor federasyonlarını “Spor federasyonu: Spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulan, organları seçimle gelen ve idari ve mali özerkliğe sahip federasyonları” olarak tanımlamaktadır. Ancak yukarıda belirtilen hususlar düşünüldüğünde, kanunla ifade edilen bu özerkliğin uygulamada ne derece gerçeği yansıttığı oldukça tartışmalıdır.

7405 sayılı kanunda özerklik açısından federasyonlar özelinde getirdiği en önemli değişiklik kanunun 26. maddesinin birinci bendinde (Spor federasyonları, spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulur ve kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin Resmî Gazete’de yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır) yer almaktadır. Burada federasyonların kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi (idari yetkiyle) ile kurulabileceği belirtilmiştir. Özerk spor federasyonların kuruluşu, özerkliği takip eden daha önceki kanun ve yönetmeliklerde “Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile” kurulabileceği tanımlanmaktaydı. Geçmişten günümüze Türkiye’de kanunla kurularak Anayasanın 123. maddesinde özerk kamu kuruluşları ile ilgili belirtilen kanunla kurulma şartını taşıyan tek federasyon TFF idi. Diğer federasyonların

kanunla kurulmalarına yönelik hiçbir düzenleme de bulunmamaktaydı. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin federasyonların özerk statüsünü iptal ettiği 19.03.2010 tarihli kararında yer alan en önemli gerekçelerinden bir tanesi de diğer federasyonların kanunla kurulmamış olmasıydı. 7405 sayılı kanunun burada getirdiği önemli yenilik, artık diğer federasyonların da kanunla kurulma veya halihazırda var olan federasyonlara kuruluş kanunu çıkarılabilmesinin önünün açılmasıdır. Ancak tıpkı Kanunun 2. maddesinde yer alan “n” bendi bulunan idari ve mali özerklik ifadesinde olduğu gibi burada yer alan kanunla kurulabilme imkanında federasyonlara tesis edilip edilmeyeceğini zaman gösterecektir. Araştırmanın yayımlandığı gün itibari ile bu ifadeler kanunda yer alan altı boş metinler olmanın ötesine geçmemektedir.

7405 sayılı kanunun araştırmamız bağlamında getirdiği diğer bir yenilik ise spor federasyonlarının tamamının tek bir isim çatısı altında birleştirilmesi ve özerk yapı ile ifade edilmiş olmasıdır. Bir önceki yapılanmada var olan Bağımlı-Bağımsız-Özerk federasyon ayrımı ortadan kaldırılmış bu durum gerek hukuki zeminde gerek uygulamada yaşanan birçok ikiliği ortadan kaldırılacaktır. Ancak 1992 yılından itibaren kuruluş kanunu ile diğer federasyonlardan ayrılan ve özerkliği zedeleyici tüm yeni değişikliklerden kanunu sayesinde kurtulan TFF'nin de bu kanundan itibaren diğer tüm federasyonlarla birlikte ele alınmaya başlaması dikkat çekicidir. Her ne kadar TFF ilgili kanunda henüz tahkim ve disiplin kurulu gibi özerkliğini zedeleyebilecek uygulamalarda henüz diğer federasyonlardan ayrı tutulsa da bu durum ilerleyen süreçte değişebilir.

Son olarak 7405 sayılı kanunda her ne kadar idari ve mali özerklikten bahsedilse de ek madde 9 ile 2004 yılında federasyonlara tahsis edilen özerklikte olduğu gibi spor federasyonlarına genel anlamda tanımlan bir özerk yapı bulunmamaktadır. Bu durum federasyonların özerkliğini hukuki zeminde yer alan kanun ve yönetmeliklerde de sağlamlaştıracak anayasal zorunluluklardan sıyrılmak için 2011 yılında başlatılan yan yollardan gitme alışkanlığının bir devamı olduğu söylenebilir.

7405 sayılı kanunda her ne kadar özerklik adına olumlu adımlar atılmasa da 2004 yılından günümüze kadar yapılan hemen her değişiklikte, özellikle de 2011 yılında bağımsızlığa geçiş sürecinde görülen hızlı özerklik erozyonu düşünüldüğünde, bu yeni kanunda federasyonların özerkliğine yeni ve somut zararlar verilmemesi sevindiricidir.

Yukarıda açıklandığı üzere gibi 2004 yılında Türk sporunda spor Federasyonlarının tamamına ilk kez açılan “özerklik” hakkının ardından yapılan hemen her değişiklikte federasyonların özerk statülerinin zayıflatıldığı görülmektedir. Özellikle 2004 yılında

federasyonlara verilen özerkliğinin yasal zeminde doğru ayaklara oturtulmaması nedeniyle 2010 yılında yaşanan yasal krizin ardından bir çözüm olarak icat edilen, “Bağımsız Spor Federasyonları” statüsüne geçiş sürecinde spor federasyonlarının Spor Genel Müdürlüğü’ne dolayısı ile siyasete çok daha bağımlı hale getirildikleri görülmektedir. (Parasız, 2015).

Nitekim Parasız’ın 2015 yılında 16 bağımsız spor federasyonu başkanı ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirdikleri araştırmada da bu durumun federasyon başkanı seçim sürecinden, personel istihdamına kadar uygulama da sıklıkla görülen birçok çarpıcı yansıması federasyonların en yetkili kişilerinden elde edilen verilerle de ortaya konmuştur. Bu nedenle Bağımsız veya özerk olduğu belirtilen spor federasyonlarının, gerçekte “bağlı ve bağımlı” olduklarını söylemek yanlış olmayacaktır (Avcı, 2012).

SONUÇ

Sonuç olarak 2004 yılında yayımlanan 5105 sayılı kanun Türkiye’de Spor Federasyonlarının yapılarının uluslararası standartlara getirilmesi yolunda atılmış çok önemli bir adımdır. Ancak 2004 yılında atılmış bu olumlu adımdan sonraki yıllarda ilgili kanun ve yönetmeliklerde yapılan değişikliklere bakılarak, spor federasyonlara verilen özerklik statüsünün hemen her değişiklikte önemli ölçü de zayıflatıldığı görülmektedir. Dolayısıyla günümüzde Türkiye’de görev yapan spor federasyonlarının gerek ulusal yasal zeminde gerek uygulamada gerekse uluslararası spor yönetiminde öne çıkarılan özerklik olgusu çerçevesinde değerlendirildiğinde, özerklikten oldukça uzak oldukları ve Türk spor federasyonlarının siyasi idareye bağlı ve bağımlı olduğu söylenebilir.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

National Sports federations (NFs) are the responsible organizations for the management and control of their sports branches in their Countries. They are responsible for such as development, spreading to society, competition, etc. (Vieweg, 2000; Ming et al., 2012; Nagel, et al., 2015). In order to manage the sport which has increasing importance and influence on modern society life, the correct structuring and positioning of NFs is crucial (Green & Collins, 2008; Pardo et al., 2014). In this direction, the International Olympic Committee (IOC), the roof organization of the international sports management's pyramid refers to autonomous structuring, free from political and economic pressures, as the most correct form for NFs in the constitutional Olympic Treaty (Chappelet & Kübler-Mabbott, 2008; Chappelet, 2010).

As a matter of fact, in many developed countries, sports are structured on the basis of autonomous management as required by its nature, based on the first independent and federative clubs and

federations, which are the first examples in history. Especially in most European Union (EU) countries, sports management is given the necessary importance and care, and the sport is managed by autonomous NFs organized under a non-governmental “roof organization” (Erturan & Yenel, 2004; Chappelet & Kübler-Mabbott, 2008; Enjolras & Waldahl 2010; Lucidarme et al., 2018). Even EU law is sensitive to the autonomy of sports organizations. In many cases, such as the free movement of players and some economic issues, it respects the autonomy of sports organizations, unless contrary to human rights (McCutcheon, 2002; Parrish 2002). In this way, the dynamic and politically independent structure required by modern sports management can be maintained.

However, in parallel with its increasing importance and influence day by day in the past century, sport has been also increasingly attracting the attention of states and big companies. The increasing appetite of these great powers to manage and benefit from sports has begun to pose various challenges to national and international sports federations in recent years. Especially in the past decade, social, economic, and political effects on sports federations have been gradually increasing (Erturan-Ogut & Şahin 2014; Nagel et al., 2015). This worsens the autonomy of sports federations and makes it increasingly difficult to maintain the autonomous structure of sports management (Chappelet, 2010; Geeraert et al., 2015; Giannoulakis et al., 2017; Lucidarme et al., 2018; Zeimers et al., 2020).

From this point of view, the studies on autonomy of sports federations in both national and international level and the autonomy problems they face in practice are very important in terms of understanding the risks directed to this most sacred principle of sports management and making future plans to protect it.

In Turkey, National Sports Federations (NSF) are the only organizations responsible for the organization, management and supervision of the development, dissemination to society, competitions, etc. of the sports branches they are responsible for. Therefore, it is of great importance that NFSs are structured and positioned correctly so that the numerous benefits of sports can affect society. At this point, the most correct form of structuring for NSF in the international context is; It is an autonomous structure completely free from political and economic pressures. Therefore, in the research; It is aimed to evaluate the changes made in the relevant laws and regulations since 2004, when the right of autonomy was granted to USFs in Turkey, within the framework of the basic requirements of autonomy in the international and national context.

METHOD

For this purpose, the document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the study. The laws and regulations issued since 2004 were examined and texts and articles that could affect the autonomy of NSF were selected. Then, the relevant texts and articles were discussed and evaluated within the framework of the basic criteria of autonomy in sports management in the

national and international context. The data obtained was examined using the thematic compilation pattern, one of the descriptive analysis methods.

RESULTS

According to the research findings, the autonomy granted to NSFs in Turkey in 2004; The structure of the Arbitration Board, the removal of the authority to determine the criteria for presidential candidacy, the number of delegates that the General Directorate of Sports Services has in the General Assemblies of the Federation, the authority given to the Minister of Youth and Sports with the report of the Sports Evaluation and Development Board and the position of the general secretary. It can be said that it was weakened through authority.

DISCUSSION AND CONCLUSION

As a result, it can be said that the autonomy of NSFs has been gradually weakened and they have become more dependent on politics, with the changes made in the relevant laws and regulations since 2004, especially the changes made during the transition from autonomous federations to independent federations.

KAYNAKLAR

- Avcı, M. (2012). Spor federasyonlarının hukuki niteliği, idari teşkilat içerisindeki konumu ve bağımsızlığı sorunu. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 70(2), 3-20.
- Chappelet, J. L. (2010). *Autonomy of sport in Europe*. Council of Europe Publishing.
- Chappelet, J. L., & Kübler-Mabott, B. (2008). *The international olympic committee and the olympic system: the governance of world sport*. Routledge.
- Çolakoğlu, T., & Erturan, E. E. (2009). Spor Federasyonlarının özerkleşmeleri ve hukuksal boyutunda spor hukuku gereksinimleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27), 323-335.
- Enjolras, B., & Waldahl, R.H. (2010). Democratic governance and oligarchy in voluntary sport organizations: the case of the norwegian olympic committee and confederation of sports. *European Sport Management Quarterly*, 10(2), 215-239.
- Erdoğan, A. (2013, Nisan 25). *Spor federasyonlarının genel kurullarına ilişkin. TBMM Soru Önergesi*. <http://www.tbmm.gov.tr/d24/7/7-30085s.pdf>
- Erturan, E. E., & Yenel, F. (2004). Federasyon başkanlarının spor federasyonlarının özerkliğine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 71-87.
- Fişek, K. (2003). *Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri açısından, dünyada ve türkiye 'de spor yönetimi*. Mart Matbaası.
- Geeraert, A., Mrkonjic, M., & Chappelet, J. L. (2015). A rationalist perspective on the autonomy of international sport governing bodies: towards a pragmatic autonomy in the steering of sports. *International Journal Of Sport Policy and Politics*, 7(4), 473-488.
- Green, M., & Collins, S. (2008). Policy, politics and path dependency: Sport development in Australia and Finland. *Sport Management Review*, 11(3), 225-251.

- Habertürk (2022, Temmuz 05). *TFF başkan adayı Haluk Ulusoy açıklamalarda bulundu.* <http://www.haberturk.com/spor/futbol/haber/1094838-tff-baskan-adayi-haluk-ulusoy-aciklamalarda->
- Hürriyet (2021, Temmuz 05). TFF kongresinde yüzyılın çalımı. <http://www.hurriyet.com.tr/spor/futbol/29376517.asp>
- Hylton, J. G. (2017). How FIFA used the principle of autonomy of sport to shield corruption in the Sepp Blatter era. *Maryland Journal of International Law*, 32(1), 134-158.
- İmamoğlu, F. (2011). Türkiye'de sporun yönetsel yapısı içinde spor federasyonları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 3-10.
- Kocamaz, S., Çolakoglu, T., & Erturan-Öğüt., E. E. (2013). Türk spor federasyonlarının özerklik sonrası değişimi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(4), 7-26.
- Lucidarme, S., Babiak, K., & Willem, A., (2018). Governmental power in elite sport networks: A resource-dependency perspective. *European Sport Management Quarterly*, 18(3), 348-372.
- Milliyet (2023, Temmuz 05). *Yeniden Demirören.* <http://www.milliyet.com.tr/yeniden-demiroren---2079320-skorerhaber/>
- Ming, L., MacIntosh, E., & Bravo, G. (2012). *International spor management.* Human kinetics.
- Parasız O. (2015). Bağımsız spor federasyonlarının spor genel müdürlüğü ile ilişkilerinin analizi [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Pardo, A., Román-Viñas, B., Ribas-Barba, L., Roure, E., Vallbona, C., & Serra-Majem, L. (2014). Health-enhancing physical activity and associated factors in a Spanish population. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 17(2), 188-194.
- Serarslan, Z. M. (2005). *Spor yönetimi ve örnek olay analizi.* Morpa Yayınları.
- Sümer, R. (1990). *Türkiye'de spor yönetiminin tarihsel gelişimi ve sporda demokrasi.* Güven Kitabevi.
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H., & Özer, M. A. (2014). *Mahalli idareler.* Nobel Yayıncılık.
- Yenel, İ. F., & Parasız, Ö. (2019). *Türk spor yönetimi.* Gazi Kitabevi.
- Zeimers, G., Lefebvre, A., Winand, M., Anagnostopoulos, C., Zintz, T., & Willem, A. (2020). Organisational factors for corporate social responsibility implementation in sport federations: a qualitative comparative analysis. *European Sport Management Quarterly*, 1-21.

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Özgün PARASIZ
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Özgün PARASIZ
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Özgün PARASIZ
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Özgün PARASIZ
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Özgün PARASIZ
Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment		
Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır. <i>No contribution and/or support was received during the writing process of this study.</i>		
Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict		
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur. <i>Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.</i>		
Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee		
Bu araştırma nitel yöntemle (geleneksel derleme) yapıldığı için Etik Kurul gereksinimi bulunmamaktadır. <i>Since this research was conducted with a qualitative method (traditional review), there is no need for an Ethics Committee.</i>		

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.